

Een bonte mengeling van zoutplanten

Het Zwin

door René Beyersbergen

Het wordt vloed en de geulen stromen langzaam vol. Springvloed, zelfs de smalste kreekjes en kleinste kommetjes lopen vol. De sluftermond is over z'n volle breedte gevuld en het water verdeelt zich achter de duinen over een ingenieus netwerk van geulen en krekken. Voor de sterns is het rusten op de platen afgelopen en ze plonzen onophoudelijk op de net gearriveerde vissholen. Een ideale gelegenheid om op de weg naar het zuiden even bij te tanken.

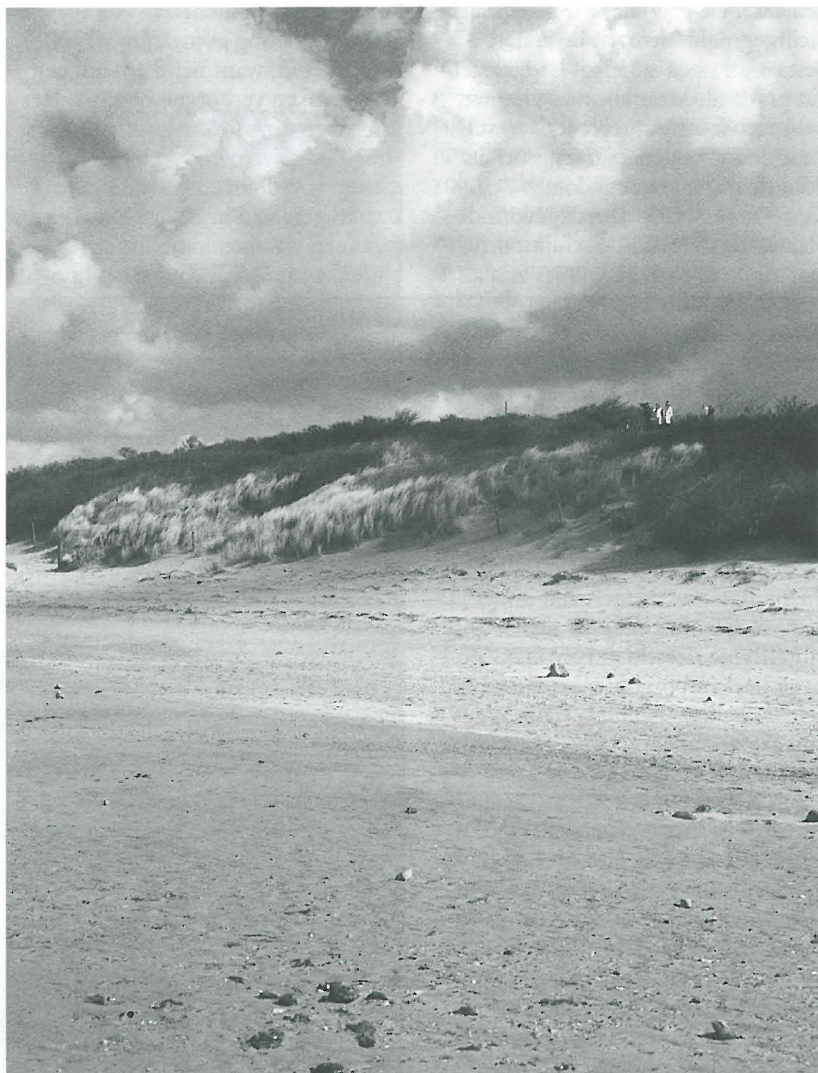
De zilvereigers en lepelaars waden op hun lange stelten op zoek naar garnalen, maar voor de kleinere stelt-

lopers - tureluurs, strandlopers en scholeksters - is de etenstijd afgelopen. Bodemdieren zijn hun voedsel en die zijn al onbereikbaar geworden. De kokkels, nonnetjes, zagers, slijkgarnalen en zeepieren komen weer tot leven en de onderwaterbodem krioelt van de activiteit.

De aandacht gaat nu naar het hart van het Zwin. In de bonte mengeling van grijze zoutmelde en groene zee-kraaltinten kleurt de lamsoor het schor steeds paarser. Op een betrekkelijk kleine oppervlakte staan alle zoutplanten bij elkaar. De hoge kreekoevers zijn begroeid met strandkweek, een taaie grassoort, die nog steeds uitbreidt en als een mono-

cultuur de kreekoevers verbindt. In deze strijd om de hegemonie delven steeds meer zoutplanten het onder-spit. Een verarming van de vegetatie of een natuurlijk proces? Het vloedwater voert vanuit zee het zand mee en dat blijft in het Zwin achter. Het schor wordt hoger en wordt minder zout en dat draagt bij aan de vergrassing. Onder natuurlijke omstandigheden zouden hoge schorren door grote grazers worden bezocht en de vegetatie kort houden. Tientallen jaren geleden liep er nog een kudde schapen over het schor. Voor de herder een eenzaam bestaan, hard werken en weinig brood op de plank. Niet vol te houden, dus. De tijden veranderen dan wel, begrazing is nog steeds een zegen voor het schor. Met een andere opzet is de Stichting er in geslaagd een geïnteresseerde te vinden, die het aandurfde zijn dieren aan de rand van de zee te laten grazen.

Jules Dierikx uit Aardenburg: "Samen met mijn vrouw ben ik in 1983 begonnen met het houden van schapen van het Suffolk-ras, een slank schaap met een donkere kop. Rond de stal bij Draaibrug hadden we een aantal dijken in gebruik en zo trokken we met de kudde iedere dag erop uit. Voor dit doel is dit ras zeer geschikt. Ze lopen graag en ze zijn sterk. Daar komt nog bij dat ze al in december lammeren, zodat ze in het voorjaar in de kudde kunnen meelopen. Maar je merkt toch dat het een belasting wordt om elke dag naar buiten te gaan. Geleidelijk gingen we er toe over om weiden te huren. Van de Stichting gebruiken we een paar hectares van de Wallen van Retranchement en een stukje Zwin." Tijdens het vertellen worden emmers water uit de tank getapt en na een draffe van tien meter in een grote teil gekieperd. De schapjes hebben het al lang in de gaten en komen aanhollen. Ze zijn gretig en je zou al gauw tot de conclusie kunnen komen dat ze bijna uitgedroogd zijn. Maar dat valt mee. "Ze lopen nu op de dijk en het is niet zo warm en dan drinken ze veel minder. Er lopen nu 45 schapen en als ze over een paar dagen het

Duinen bij de Zwinmonding.

schor op gaan, dan gaat er per drie dagen een watertank van 800 liter door. En dat moet iedere keer per auto worden aangevoerd.”

Erg lastig allemaal en dat betekent dus meteen dat daarmee het plafond van het aantal schapen is bereikt.

De combinatie zeedijk en schor is vrij nieuw. Met de dijkverzwaring van vijf jaar geleden, verviel het oude gebruik van rundveebegrazing. Rundvee op zeedijken mag niet van het waterschap. Op zeedijken moeten schapen lopen. En zodoende werd tegelijk beweiding van het schor mogelijk, omdat een eenvoudig hek in de afstering voldoende was om de wolletjes afwisselend op de dijk of op het schor te laten eten. Het schor staat nu plasdras.

”Als over een paar dagen het water gezakt is, dan mogen ze weer op het schor. En dat willen ze wel, want de dijk is dan weer kaalgevreten.”

De zoutvegetatie maakt de kelen dan wel dorstig, ze gedijen uitstekend op het schor. Om dat aan de weet te komen volstaat het niet om ze eens diep in de ogen te kijken. Een deskundige voelt dat aan de rug; die moet vlezig zijn.

”Binnenkort gaat de ram er weer bij, ze mogen niet te vet zijn en niet te mager. Precies er tussen in geeft de

In het najaar bloeit uitbundig de lamsoor of Zwinneblomme.

beste kans voor een tweeling”.

Ter hoogte van de uitkijkpost glipt iemand tussen de afstering door om een emmertje zeekraal te snijden.

”Keer op keer trappen die lieden de draden kapot en moet ik het weer herstellen. De mensen moesten eens wat meer nadenken. Vroeger zag je hier niemand, maar de laatste jaren is

de recreatie zo toegenomen, dat er wel eens iemand over de dijk het schor in loopt. Schapen zijn schrikachtig en houden niet van onverhoedse dingen. Excursies volgen een vaste route, dat weten ze en dan lopen ze op hun gemakje van de groep weg. Schapen zijn niet dom.”

Jules gooit de teil nog een keer vol en pas als we weglopen komen ook de achterblijvers drinken. Wat dat betreft hebben schapen iets menselijks - of hebben wij iets dierlijks - drinken doe je op je gemak en zonder pottiekijzers. De schapenhouder en z'n schapen doen goed werk. De strandkweek is in drie jaar opgeruimd en zeekraal, schorrekruid, lamsoor en kweldergras zijn teruggekeerd en wie weet wat de toekomst nog biedt.

Rustende jonge Zilvermeeuwen op het Zwinstrand.

Excursies Week van het Landschap:
donderdag 26 september 14.00 uur
zaterdag 28 september 14.00 uur